

פנינים יקרים

מתורת רבותינו הקדושים מביאלא

- ליקוטי אמרים ככתבם וכלשונם מספרי רבותינו הקדושים •

פרשת עקב

• דברי בינה •

והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם. (ז יב)
הוא מלשון "צאי לך בעקבי הצאן". היינו, מנהג אבותיך. ועל דרך שאמרו "מנהג ישראל תורה הוא". וגם זה הוא הכלל בזה "שתשמעון אל מצות ה' אלקיכם", והגורם לזה, שתשמעו אל מצות ה', אם תלכו בעקב, שהוא במנהגי ישראל הקדמונים. ו"שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך". שזו כנסת ישראל ומנהגיהם. ולא כמו בדור הזה, האנשים המתחדשים, שרצונם לעקור מעט מעט, וסופם לעקור את הכל ר"ל, ומתחילה מתחילים במנהגי ישראל לשנות אותם. ואז, אם תלכו בעקבי אבותיכם, תוכלו לשמוע אל מצות ה' אלקיכם. ומכלל הן אתה שומע לאו.

עמוד מט

• חלקת יהושע •

והיה עקב תשמעון. (ז יב)

גם פסיעות קטנות של איש ישראל בדרכי ה' גם כן גורם שמחה [והיה לשון שמחה], כמו מי שהולך בדרך בסוף יבוא

אל התכלית, ואחד המרבה ואחד הממעיט
 ובלבד שיכוון לבו לשמים [מנחות ק].

מאמרים עמ' רמוד

• ארון עדות •

והיה עקב תשמעון.

מלת 'תשמעון' שפת יתר לכאורה, שהרי נאמר אחר כך 'ושמרתם ועשיתם אותם', והיה די לכתוב 'והיה עקב תשמרון את המשפטים האלה ועשיתם אותם'. ועל 'והיה עקב' פירש"י אם המצוות הקלות שאדם דש בעקביו תשמעון. וצריך ביאור, דאיזה מצוה היא דשין בעקב, מה הכונה בזה.

ונראה, שהכוונה על הליכה לבית המדרש, שההליכה עצמה מצוה היא אף שאינו לומד שם, כמאמר המשנה 'הולך ואינו עושה, שכר הליכה בידו'. ומצוה זו נקראת מצוה קלה שאדם דש בעקביו, יען שאינו עושה כלום, אלא דש ופוסע בעקביו לבית המדרש. ואף על פי כן מקבל עליה שכר הרבה, דאף שאינו לומד בעצמו ולא בר הכי הוא, על כל פנים שומע דברי תורה מאחרים הלומדים שם. וזה 'והיה עקב תשמעון' שהפעולה של הליכה

שהתאנח מאוד, ושאל לו על מה הוא מתאנח, ואמר לו איך שעבר על הלאו "השמר לך פן תשכח את ה' אלהיך", ששכח רגע אחת. ואמר לו היהודי זצ"ל, הלא מצינו [פאה ו ד] שהדין שעומר של סאתיים אינו שכחה אף על פי ששכחה, והטעם שעתיד לזכרו לאחר זמן, כן הכא גם כן אינו עובר הלאו הואיל שעתיד לזכור בה'. (סדר היום הקצר

עמ' ו')

עמוד קמו

• מבשר טוב •

המוליכך כמדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב. (ח טו)

ונראה בביאור הדברים בעזהשי"ת, דהנה מדבר סיני היה מדבר גדול ונורא, כדכתיב "המוליכך במדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב". והדגשת התורה "הגדול והנורא" בזה באה לרמוז, שהיה נורא מאוד בטומאה וזוהמה, והיה שם משכן מזיקים ורחניים, שהיו מזיקים את בני ישראל ברוחניות ובגשמיות. וזהו הרמז "נחש שרף ועקרב". ורק על ידי מסעות בני ישראל שם, טיהרו המדבר הזה, שיהיה כמו שאר המדבריות.

והנה מצינו במדבר, שהיו בו כמה וכמה מיני מקומות, שהיה קברות התאוה, והיה אבל שיטים, והיו עוד מקומות, שמרומזים בשמות השונים שנקראו כל המקומות שחננו בני ישראל במדבר שם, כמבואר בפרשה דידן.

שבל מקום ומקום היה לו ייחוד מיוחד, כמ"ש בגמרא סוטה [מה.]: "וקמת

לבית המדרש היא מה שתשמעון מאחריים.. וכו'.

אף שאינו מבין כלל מה ששומע, אף על פי כן יראה שיכנסו דברי תורה לאוזניו, ותצמח לו טובה מזה. כי דברי תורה אי אפשר שלא יפעלו, כמאמרם ז"ל 'המאור שבה מחזירו למוטב'. ואף שאינו מבין עתה, סוף סוף לאמר שישמע הרבה יתעוררו הדברים בקרבו, ויאירו את לבבו להבין ולהשכיל.. וכו'.

וזהו גם כן הפירוש 'והיה עקב תשמעון', עקב לשון סוף. 'תשמעון' - לשון הבנה, כי הסוף יהיה שתבינו את אשר שמעתם.. וכו'. וזה 'והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה' - על ידי זה - 'ושמרתם ועשיתם אותם' - כי השמיעה תביאכם להבין ולהשכיל לשמור ולעשות, והבן.

עמוד שמא

• דברי בינה •

ולא תביא תועבה אל ביתך. (ז כו) **'תועבה'** הוא לשון ריחוק, והלב נמשל לבית. שלא תביא ללבך שהשם יתברך הוא מרחק אותך. כי זה הוא עצת היצר, שאומר לאדם שהוא מרוחק מהשם יתברך ח"ו.

עמוד נג

• היהודי הקדוש •

השמר לך פן תשכח את ה' אלוקיך. (ח יא) **פעם** אחת בא היהודי הק' זצ"ל אל הרבי הקדוש מלובלין זצ"ל ומצאו איך

שחרב בית המקדש וגלינו מארצנו, ניטלה עצה ממנו, ואין אנו יודעים לדון דיני נפשות". [וכו'].

הרי שהוא לא רק יחיד כשאנו על מקומו משפיע עליו, אלא גם בציבור, והראיה לזה שהחכמים אמרו לאחשוירוש: שמכיוון שגלו ממקומם, אינם יכולים לענות לו. והוא משום שכל מקום ישנה השפעה ברוחניות.

אכן כמו שנתבאר, ישנם מקומות מיוחדים המסוגלים לרוחניות, ולהיפך ח"ו, ישנם מקומות שמסוגלים ח"ו לטומאה, כמו עריות וכדומה. וכן למידות הרעות ביותר, כמו שכס לרציחה רח"ל.

אכן בכלליות כמו שנתבאר, גם אנשים יכולים להשפיע על המקום קדושה, אם הם קדושים ועסקם הוא בתורה ויראת

ועלית אל המקום [דברים יז] מלמד שהמקום גורם. "וכן מצינו בגמרא סנהדרין [קב]: "שכס מקום לפורענות". [וכו']. והיינו שישנם בעולם מקומות מיוחדים לקדושה, וישנם להבדיל ח"ו מקומות שהם מיוחדים לטומאה, ומשפיעים כל מיני טומאות עבירות רציחה וכו'.

שהמקום משפיע על האדם, והופך אותו לאדם אחר. וכן יש לכל מקום השפעה בדבר מסוים, ולכן אמרו בגמרא סוטה [מז]. "שלשה חינות הן, חן מקום על יושביו, חן אשה על בעלה, חן מקח על לוקחו. וי"א אף חן תורה על לומדיה". [וכו'].

ואם אין האדם על מקומו, חסר לו בשלימות הרוחניות והגשמית, אף שאנו מרגיש זאת בבירור, אבל הוא בבחינה שאמרו בגמרא מגילה [יב]: "מיום

מעשי הצדיקים

וְלַמְדָתָם אַתֶּם אֶת כְּנִיכֶם לְדָבָר בָּם. (יא יט)

אחר נידודים וטלטלות שעברו על מרן החלקת יהושע זצ"ל בשנות מלחמת העולם השנייה, בכל אותה העת התגורר רבינו בטורקיסטן, ועבד את בוראו ללא הפסק, ולמרות התנאים הקשים לא הסיח את דעתו מעבודת ה', ומחינוך הבנים לתורה. במכתב ששלח רבינו לשיבת פוניבז' הוא מבקש לדעת האם בניו לומדים ומתנהגים כראוי. הרב מפוניבז' לא עצר ברוחו ועלה עם המכתב לשיבה וקרא בקול: ראו נא את אהבת התורה של הרבי מביאלא, הלא ידוע מה שהרבי מביאלא עבר בסיביר, והנה הוא שולח משם מכתב, אין הוא חפץ שישלחו לו דבר מה או כל דבר אחר, כל רצונו הוא אך ורק לדעת האיך לומדים בניו...

אור יקרות

מאוצרו של הרה"ח חיים שזון פרוש ז"ל

ואהבך וברכך - ברכת השי"ת - וברכך, היא בהתאם למדת האהבה שהאדם אוהב את קונו - ואהבך.

(דברי בינה)

ומרגיש מגודל פגמיו שעשה נגד יתברך שמו. וזהו שאמר "ממרים הייתם עם ה' מיום דעתי אתכם", היינו, מיום שהכנסתם בכם הבחינת דעת, אז ראיתם והבנתם כי 'ממרים הייתם' מתחלה. אבל קודם שבא לכם הדעת, לא הבנתם זה. נמצא למדין מזה שהאדם יעורר אצלו הדעת, ואז יבין פגמיו, ושב ורפא לו.

עמוד רכא

• חלקת יהושע •

מה ה' אלוֹקֵיךְ שואל מעמך. (י ב)
דרישו חז"ל [מנחת מג:] אל תיקרי מה אלא מאה, שזה מאה ברכות שמחויבים בכל יום לברך, ובפסוק זה [כתוב גם] אהבה ויראה ועוד, וצריך עכ"פ לפעמים להתבונן איך אנו רחוקים מכל זה, וחז"ל הקדושים נתנו לנו עצה על ידי מאה ברכות, על כל פנים להיות לנו אחיזה וקשר בכל מה שחושב בפסוק הנ"ל.

מאמרים עמ' קנז

• ואלה הדברים שנאמרו לדוד •

תמיד עיני ה' אלוֹקֵיךְ בה מראשית השנה ועד אחרית שנה. (יא יב)
עיני לשון התבוננות ועיון. שצריך כל אדם להתבונן ש'ה' אלוֹקֵיךְ, שכח הוי"ה בכל הטבע תמיד. שזה קדושת בית המקדש, שכל מה שיש בעולם יש במקדש. שכל העולם בפנימיות מלא רק חיות השם יתברך ולא כמו שבעונותינו הרבים עושים את בחינת ארץ ישראל לעבודה גשמית בכח הטבע בלבד שעל ידי זה מטמאים ח"ו את הארץ.

פרשת לך עמ' יז

שמים. וכן היפך, אפשר להפוך המקום לטומאה, כמו על ידי ליצנות, שהליצנות שהיא קליפה חמורה באופן נורא כנגד הקדושה, כמו שיתבאר בזה במקו"א.

ס"גמסעי, תשס"ה

• זכרון משלי •

והיה אם שכח תשכח וגו'. (ח יט)

הלא אמרו חז"ל אין והיה אלא לשון שמחה. ואיזה שמחה יש בשכחה. אמנם עיקר לימוד התורה הוא רק בהשתוקקות, ולפעמים נמצא אם הוא זוכר הכל ויודע הכל אזי חסרה לו ההשתוקקות. ואז השכחה היא שמחה אצלו, שעל ידי זה מגיע להשתוקקות, ואז תורתו היא תורה.

וזהו מה שאמרו חז"ל [נדרים לח.] בתחילה היה משה לומד תורה ומשכחה, עד שניתנה לו במתנה שנאמר [שמות לא] "ויתן אל משה ככלותו לדבר אתו". היינו, מאותן השכחות שהגבירו אצלו את ההשתוקקות בלי שיעור וגבול, מאותן ההשתוקקות זכה למדריגה הזאת לתורה במתנה.

עמוד סג

• תולדות אדם •

ממרים הייתם עם ה' מיום דעתי אתכם נודע, כי כל מה שהאדם פחות יותר, אינו מרגיש חסרונו בעבודת השם יתברך. ויכול היצר הרע להטעותו שהוא קרוב למדריגת צדיקים, שגם הוא עוסק בעבודת השם יתברך תמיד. עד אשר חפץ בו ה', והריחחו ביראתו - אז רואה בעיניו כי עוד לא עשה מאומה, וריק מכל טוב,